

Voorbarig?

Voorbarig. Zo heeft een- en andermaal ds. H. Hoksbergen (ND van 26 en 28 februari 2007) de bijdragen in ons blad over de Balans van DKE en CCS genoemd. Niet alleen zijn deze bijdragen 'gekleurd'. Ze zijn ook te vroeg geschreven. Laten de kerken en de synode zich straks een oordeel vormen over héél de rapportage van DKE, waarvan de Balans een onderdeel is.

Publicatie

De vraag komt meteen op: wanneer de Balans moet worden aangevuld door nadere rapportage, waarom werd deze dan op de manier als gebeurde, gepubliceerd? Want de Balans als zodanig wekt absoluut niet de indruk dat daaraan nog van alles moet worden toegelicht. Integendeel, tot publicatie werd overgegaan (en nu citeer ik uit het Persbericht): 'De Generale Synode van de GKV komt in 2008 bijeen, de Landelijke Vergadering van de NGK begin 2007. In de komende weken zullen kerkenraden en regionale vergaderingen van de NGK zich ter voorbereiding op deze LV buigen over de balans, die deel uitmaakt van het rapport van de CCS aan de LV. Omdat langs die weg de balans nu in de openbaarheid komt, besloten DKE en CCS het document gezamenlijk te publiceren.' Al vormt de Balans een onderdeel van de totaalrapportage, ook de Balans zélf dient door kerken en kerkelijke vergaderingen beoordeeld te worden. Dan mag die Balans toch ook in een kerkelijk opinieblad besproken worden? Het blijft mij ontgaan waarom dat 'voorbarig' zou zijn. De Balans werd toch zonder nader commentaar voorgelegd? Dan mag je daar toch ook van uitgaan? Vreemd dat dit commentaar niet klonk op reacties in de kerkelijke pers die met de Balans instemmen...

Opmerkelijk is hierbij dat de Balans ook voor ds. Hoksbergen zelf het uitgangspunt was, toen hij op 24 maart jl. als voorzitter van DKE de LV van de NGK toesprak. Het blijkt uit de verslagen zowel in het *ND* als in het *RD* van 26 maart 2007. Inhoudelijk zei ds. Hoksbergen niets anders over de bereikte overeenstemming dan wat al in de Balans te lezen staat. Waarom dan toch het verwijt van voorbarigheid?

Merkwaardig is wel, dat we pas nu - indirect, via de omweg van een toespraak buiten eigen kerkdeur - te horen krijgen dat er binnen DKE een minderheid is die zich niet kan vinden in de bewoordingen van de Balans. Waarom ontbrak deze informatie in het begeleidend schrijven waarmee de Balans werd aangeboden?

Rapportage

De opmerking van ds. Hoksbergen over de noodzaak van nadere rapportage maakt intussen wel benieuwd wat rapportage aan de Balans heeft toe te voegen. Temeer omdat hiervan niets blijkt in het rapport van de CCS aan de Landelijke Vergadering van de NGK (te vinden op internet, rapport commissie binnenland). Laat mij er voor de duidelijkheid letterlijk uit citeren (p. 12-13):

De vergadering van 30/05/06 werd vooral besteed aan bespreking van de binding aan de belijdenis zoals die functioneert in ons beider kerken. Het gesprek werd gevoerd aan de hand van het stuk dat Drs. J.C. Schaeffer daarover indertijd opstelde voor de Theologische Studiebegeleiding van de NGK ('De aard van de binding aan de belijdenis', Drs. J.C.

Schaeffer, studiebegeleider TSB, september 1998) en de daarbij door CCS opgestelde gespreksvragen. Uit het verslag:

Inleidend merkt Hoksbergen op dat de GKV synode nu al voor de 4e keer opdracht heeft gegeven over dit onderwerp te spreken, wat echter niet wil zeggen dat er geen vooruitgang is, zoals uit het door DKE opgestelde overzicht ook blijkt (Notitie DKE, 'Landelijke gesprekken GKV-NGK, een overzicht', K. Mulder, oktober 2006). Binding aan de belijdenis is geen doel in zich - het gaat om Christus. Er is de wil om verder te komen en zo ruimte te vinden andere belangrijke onderwerpen aan te pakken. Hoewel, begrijpelijk, het stuk van Schaeffer vanuit NGK optiek is geschreven en m.b.t. de beschrijving van de geschiedenis niet veel zelfkritiek geeft, biedt het een goed handvat voor het gesprek tussen DKE en CCS.

Er werd overeenstemming geconstateerd met Schaeffer waar hij schrijft over de positie van de individuele predikant in de gemeenschap van de kerken. Enerzijds verdient de gemeente bescherming tegen dwaalleer; anderzijds betekent ondertekening van de belijdenisgeschriften geen binding van gewetens. Schaeffer: "Predikanten zijn voor de inhoud van hun prediking niet alleen verantwoordelijk voor hun eigen geweten, maar ook voor de kerk die hun die bediening toevertrouwd en onder wier opzicht en tucht zij zich hebben gesteld. Maar hij heeft het volste recht en ook de plicht om te proberen de kerkelijke gemeenschap van de juistheid van zijn inzicht te overtuigen."

Dat er grote eerbied is voor het Woord van God, neemt niet weg dat er in het belijdend omgaan daarmee spanning kan bestaan. DKE en CCS waren het erover eens dat er twee mogelijke ontsporingen denkbaar zijn: een te los en vrijblijvend spreken tegenover een te confessionalistisch spreken. Met instemming werd de dienstbaarheid van het belijden aan de strijd in het heden genoemd, in gemeenschap met de kerk van alle eeuwen en plaatsen. Er is noodzaak tot een hedendaags belijden te komen.

Hoewel zo tussen DKE en CCS er overeenstemming werd gevonden over de essentie van het kerkelijk belijden en omgaan daarmee zijn er ook verschillen. Een aantal belangrijke verschillen werd benoemd en toegelicht. Zo is er het niet aanvaarden van een kerkelijk akkoord door sommige NGK, een zaak met een duidelijk historische oorsprong, wat overigens niet betekent dat deze kerken de belijdenis niet voor hun rekening zouden nemen.

De preambule bij het AKS is daar duidelijk over. Verder werd genoemd dat de NGK geen voorgeschreven maar slechts een aanbevolen ondertekeningsformulier voor predikanten kennen. DKE zagen hierin een te gebrekkige waarborging van de bescherming van de gemeente tegen dwaalleer, terwijl CCS benadrukten dat ook gewaakt moet worden voor doorschieten naar te sterk formalistisch redeneren. Tenslotte werd, hierbij aansluitend, het punt van de kerkelijke cultuur in de NGK aangeroerd. Als een ambtsdrager in de NGK publiek uitspraken doet die in strijd zijn met de belijdenis, wordt daarmee toleranter omgegaan dan in de GKV; hierachter proefde DKE niet alleen het belang van de noodzakelijke openheid voor kritische toetsing van de inhoud van de confessie aan de Schrift, maar ook een mogelijke onderwaardering van het belang van de bescherming van de gemeente. DKE en CCS menen dat, in plaats van nu deze verschillen aan te scherpen, er eerder aanleiding is ons er gezamenlijk op te bezinnen.

CCS en DKE constateerden dat, hoewel deze verschillen niet uit te vlakken zijn, de gevonden overeenstemming m.b.t. het belijden neergelegd zou moeten worden in een gezamenlijke

verklaring aan de NGK LV en GKV synode. Overeenstemming tussen de kerken over zo'n verklaring zou betekenen dat we vaststellen dat blijvend gescheiden optrekken niet gerechtvaardigd is. De vergadering van 18/09/06 werd geheel gewijd aan het opmaken van deze balans. Ter tafel was een concept dat door de beide voorzitters, Henk Hoksbergen en Ad de Boer, was opgesteld. Een aantal aanpassingen daarop werd besproken. Na jaren waarin weinig vooruitgang werd geboekt en voor het eerst sinds de scheuring aan het einde van de zestiger jaren konden we nu met veel vreugde onze eensgezindheid vaststellen.

De balans laat zien, dat we het in vergaande mate eens zijn over de waardering van en de binding aan de belijdenis. Op grond daarvan 'herkennen wij als DKE en CCS, dat onze kerken op dezelfde grondslag staan, namelijk die van de Schrift, zoals nagesproken door de gereformeerde belijdenis. Het is dan ook op die grondslag dat komende gesprekken gevoerd worden', aldus de balans. Op basis van deze overeenstemming wordt geconcludeerd 'dat althans de zaak van de binding aan de belijdenis niet langer een blokkade is voor verder en intensiever kerkelijk contact in de vorm van gesprekken, gericht op kerkelijke eenheid.

Nogmaals, niet omdat wij in alles nu op één lijn zitten, maar wel omdat wij over en weer het oprechte vertrouwen hebben, dat wij als kerken van Christus willen leven naar Gods Woord en met een onbekrompen en loyale binding aan de gereformeerde belijdenis.' Het is voor ons als CCS een zaak van grote vreugde en van diepe dankbaarheid jegens God dat we met DKE tot deze gezamenlijke en wederzijdse erkenning hebben kunnen komen.

Inzake de geconstateerde verschillen tussen NGK en GKV (kort samengevat, het niet ondertekenen van de belijdenis in een klein aantal Nederlands Gereformeerde kerken en een grotere beduchtheid inzake het schorsen van predikanten vanwege de leer binnen de NGK) spreekt de balans uit: 'Wij geloven, gelet op wat we hierboven uitspraken over onze eenheid in geloof en belijden, dat die verschillen onze kerken niet blijvend gescheiden mogen houden en dat daarmee de weg vrij is voor gesprekken, gericht op kerkelijke eenheid. In het verdere traject van samensprekingen zullen ze aan de orde komen, want ze zijn te belangrijk om ze te laten voor wat ze zijn. Wij zullen ons er daarom over en weer voor inzetten om samen daarin een weg te vinden. Uiteindelijk zal dan ook blijken, of er zaken zijn die een obstakel vormen voor kerkelijke eenheid. Wij spreken de hoop en de verwachting uit, dat wij in het vervolgproces zo als kerken verder naar elkaar zullen toegroeien.'

Kan iemand mij vertellen wat deze rapportage zâkelijk gezien aan het beeld van de Balans toevoegt of wijzigt?

1998 en 2006

Ja, DKE hebben toch iets aan de GS en de kerken uit te leggen. Namelijk, hoever de instemming is gegaan met de nota van drs. J.C. Schaeffer uit 1998.

Want in een interview in het ND van 31 december 1998 met ds. J. Westerink (CGK), drs. J.C. Schaeffer (NGK) en dr. A.N. Hendriks (GKv) bleek duidelijk verschil van mening over de binding aan de belijdenis tussen Schaeffer en Hendriks, beiden als deputaten betrokken bij de samensprekingen. Ds. Hoksbergen zal zich dat interview nog wel herinneren. Hij nam het destijds samen met Roel Sikkema af. Hendriks constateerde: de binding aan de belijdenis is hét grote struikelblok gebleken tussen NGK en GKv. Ook Schaeffer erkende (en verdedigde) dat er binnen de NGK anders met de binding aan de belijdenis werd omgegaan dan binnen de GKv. De kop boven het interview is dan ook: 'Het liep vast op de binding aan de belijdenis.'

Dan word je inderdaad benieuwd in hoeverre DKE konden instemmen met een nota van diezelfde drs. Schaeffer uit datzelfde jaar 1998.

Kortom, we kijken met belangstelling naar het rapport van DKE uit. Bedoeld als verantwoording aan de GS. Maar daar staan de kerken niet buiten. Zoals het rapport ook niet verheven is boven bespreking in een kerkelijk opinieblad.

Onbeschermd

In zijn toespraak tot de LV van de NGK zei ds. Hoksbergen dat er onderling vertrouwen gegroeid is. 'Dat komt doordat de Here ons zegen. Dat komt doordat zijn Geest in ons werkt' (*ND* van 26 maart 2007). Je mag aannemen dat dit een betrouwbare weergave is van wat er gezegd is. In het *ND* van 27 maart 2007 werd een onderdeel uit het verslag van 26 maart rechtgezet. Maar niet de hier geciteerde woorden.

Tegelijk klonk de erkenning dat niet ieder binnen de GKv en DKE gelukkig is met wat er in de Balans staat. De inhoud van de Balans staat nog ter discussie. De GKv hebben de Balans ook nog niet kerkelijk voor hun rekening genomen. Dan is het wat onbeschermd om Gods zegen en het werk van Gods Geest aan jouw gevoelens te binden.

Datzelfde geldt ten aanzien van wat ds. Hoksbergen zei over de omgang met Gods Woord en de belijdenis: geen last, maar een lust. "Ik weet dat dit ook in het overgrote deel van úw kerken zo functioneert", zei ds. Hoksbergen. "Met een ondertekeningsformulier waar wij ook achter kunnen staan. En we hopen dat het ook in de overige van uw kerken zo ver zal komen" (*RD* van 26 maart 2007). Dat loopt op z'n zachtst gezegd op een kerkelijk oordeel vooruit. En het is nog maar de vraag of de kerken dit alles ds. Hoksbergen nazeggen.

Voor wat betreft 'de vrouw in het ambt' gaf ds. Hoksbergen aan dat hier nog een groot obstakel ligt tussen NGK en GKv. Daarin is hij voluit de mond van de kerken geweest. Alleen - 'de predikant stelde dat "volkomen duidelijk" (is) dat het "vrouwenbesluit" niet voortkomt uit een Schriftkritische houding' (*ND* van 27 maart 2007). Volkomen duidelijk? Het achterliggende rapport destijds gaf blijk van een ongereformeerde omgang met de Schrift. In de Schrift zou je in dezen twee denklijnen aantreffen. Ook hier is onbeschermd taal te signaleren. Jammer. Want ds. Hoksbergen sprak als voorzitter van DKE wel namens de kerken. Niet ieder heeft zijn spreken op de LV als zo hartverwarmend ervaren als daar het geval was.